

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Cur locustæ capillos sicut capillos mulierum habere dicantur? Et habebant
capillos sicut capillos mulierum. Sectio X.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

ditio Gregorio detractores intelleximus. Postquam autem in septentem res ab Pontifice hic eodem loco interpretatur: *Resistitur panni dormitatio*, quia eundem spectum, & inopem à cunctis bonis operibus mors inueniet, quam hic aliena vitæ exquirendo certamina detractionis sua languor occupauit: quæ detractionis magis adhuc apparet in eo, quod postquam Anton. & Maria Molyi detraxerunt (quemadmodum conquestus est Dominus illis verbis Num. 12. *Quare non permitistis detrahere seruis meis Moysi*) tanta ira, atque furor exarsit, ut statim subingatur *Et rursus contra eos ubi*, nubes quoque recessit, quæ erat super tabernaculum, & ecce Moyses apparuit eandem lepra quasi nix. Quod expendens Orig. hom. 7. super Numeros, 1703. inquit, furoris Domini efficitur super eos, qui male loquuntur, & detrahunt; ne propter eundem, quod prius recessit nubes, & in aeterna repletur lepra, ut ascendatur, quod. Et si aliquo sit Spiritus sancti gratia, si habet, & detrahit, recedit ab eo post obrestitutionem, & sic animus eius repletur lepra: Hæc Origenes, & quidem merito: quomodo enim Spiritus sanctus in eo habitat, qui per detractionem factus est Daemonij domicilium, & detrahitio à Daemonibus ortum habuerit? Is enim primus Deo detraxit in iudicio illis verbis Gen. 3. *Nequaquam morte morietur, sicut enim Deus, quod in quocumque die comederit ex eo, aperit uentri uentri, & erit in scintilla. Dignoscites bonum, & malum*: unde Timoth. 3. ubi nos habemus, *italiter similiter pudicus, non detrahens, pro non detrahentes est Græcè ut dicitur Col. 3. hoc est, non Diabolicas, ut in dicitur detractorem alterum quodammodo Diabolum esse.*

D. Greg. 7.
Orig.
Gen. 3. 4.
Tim. 3. 2.
Col. 3.

Cur locusta capillos sicut capillos mulierum habere dicantur?

Et habebant capillos sicut capillos mulierum.

S E C T I O . X .

Haud dubie ad explicandam effeminatam Hereticorum naturam, & ferè ad luxum, mollèmq; viuendi rationem, potissimum que ad libidinem propensam, atque procliuem, cum capillis mulierum Heretico locusta dicitur buncur: id quod quanquam iam in superioribus docuimus, magis tam enallustrandum hoc loco existimamus. Igitur obseruandum est primò etiam in pulchritudine eminationis multum facere ad conciliandum amorem: ut autem ad spirituales transeamus, hoc ipsum disertè confiteatur sponsus si sponsam alloquens Cant. 4. *ut in rasti cor meum sicut mea sponsa, uillnera stercorum in uentulo tuorum, & in uentulo ne collisus.* Quo loco Hebrei legunt, *In uentulo tuo collisus*, quali dicitur, ut interpretatur Theodor. ambo quidem oculi tui sunt ad me ueni, & colla mba uentulo tuum minati, sed alter eorum, qui diuina contempletur, qui philosophatur de Deo, qui recondita mysteria contuetur, eorum in uentulo potu affert: omnia uiam uolunt ornamento suspicio, sed uiam tamen, et querit, id est, hanc ut caput caput ad miror. Vtrum iuxta editionem uulgatam per eum sponsum sponsa cogitationes possimus intelligere, quas criminibus comparari hinc iam in cap. tradidimus. Hic autem aduertendum Septuag. interpre. pro eo, quod nos habemus, *uulnera stercorum*, translulisse, *Excordas tunc*, id est, *Omnia in uentulo tuo*, quod in rasti quadrat in uentulo beatissimam, cuius es etiam in uentulo tuo, ut uel minima cogitatione non solum Deo amorem, sed ipsam met Deo ad se attraxerit.

Hereticorum luxus, ac libid. I.
Cant. 4. 2.
Hebr. 4.
Theod.
Charitati commendat.
Septuag.

Sed ut ad sponsa uerbes reuertamur, in eorum ad amorem conciliandum ex hoc sponsi habentia exprimitur Cant. 7. quod non Hebr. modo, & cuius et sancta anima, sed metris illis etiam uirginis sanctissime accommodari debet: *Cepit tuum, ut Carmelus: & coma capiti tui sicut purpura Regis in uita canalicibus.* Quod Theod. de

Cant. 7. 8.
D d ij

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Thad. Cloja.

Septuag. R. b. Aben-nej. Hebraei.

Sanctae, puerque cogitationes quantum Deo placeant. Iudic. 15.

III. Diminatur curiosus ornatus mulierum, & virorum. I. Tim. 2. 9. I. Petr. 3. 3. Tertull. Clem. Alex. D. Cyprian.

4. Reg. 9.

Ezech. 23. 40.

Tertullian.

doctrina Evangelica interpretatur, quae sanguine Christi tincta, atque conspersa multo magis fulget, quam Rex amictus purpura. Glossa ordin. vult regalem purpuram esse virtute humilitatis, quae Rex Mellias in passione fuit indutus, & nunc Ecclesia eius sponsa etiam induitur: iunctam vero debere esse canalibus, hoc est, sanguineis ex Christi vulneribus fluentibus rivis, ut eius cruore per imitationem tingatur, & purpura regalis evadat. Verum alia quoque est elegantissima huius loci ex Hebraeo trāslatione, quam secuti sunt Septuag. *Coma capituli tui sicut purpura: rex ligatus in canalibus.* Rabbi Abenestra docet canales appellari loca, quae ideò sunt, ut eò aquae confluant: iuxta hanc ergo lectionem duplex est expositio, una Hebraeorum hoc sensu, Rex Mellias tanto equi, & sponsa amore capitur propter tuum pulchritudinem, & comam purpuream, ut cuperet esse alligatus carnalibus, & impluvis domus tua ad tui corporis specie assidue contemplandam, nam vel illinc lubes formam tuam spectaret. Altera est adeò pulchros esse sponsae crines, ut Rex ipse, id est, sponsus propter eos sic amore accendatur, ut sint illi pro vinculis ad ipsum illaqueandus, & vincendum. Itaque Rex ligatus est in canalibus, id est, illaqueatus, & irretitus sponsae crinibus, quos trāslate canales vocat ducta similitudine ab aqua, quae etiam per canales de currit, crinibus pari dicitur, quemadmodum oblongi feminarum crines per humeros effusi crispantur, & quasi vndae instar aquarum videtur. Ex qua expositione colligitur, quantum Deo placeant cuiusvis sanctae animae cogitationes, quae hoc loco per sponsae crines intelliguntur, siquidē illis quasi vinculis irretiri, & illaqueari dicitur. Ad idēque mysterium significandum videtur Deus Sālonis fortitudinē non in brachiis, aut pedore, sed in crinibus collo casti. Iudic. 15. quia tunc maxima est in homine spirituali fortitudo ad ipsum etiam Deū vincendū, vincendūque potēs, cum ipsae cogitationes sanctae sunt, ab omni carnis concrectione seiunctae: quae si abscindantur, & in terram proiciantur, hoc est, si efficiantur terreneae, eoninud Samsonis, hoc est, Nazareth, & viri spiritualis fortitudo deperit, ipsaeque hostibus, hoc est, Daemonibus, ac vitis traditur illudendus. Secundū notandum est curiosam curium compulsionem, & nimium corporis ornatum luxum, & effeminatum animum, imò libidinosum indicare: quā ob causam in sacris literis, & à Patribus etiam in feminis reprehenditur, veluti, Tim. 2. similiter *mulieres in habitu ornato, cum verecundia, & sobrietate ornantes se, & non in artibus crinibus, aut auro, aut margaritis.* Eccl. 1. Petr. 3. *Quarum (id est mulierum) non sit excrescentia capillatura, aut circumdatio auri.* Quod argumentum eleganter persequitur Tertull. lib. de habitu mulierum, & lib. de cultu feminarum, Clem. Alex. li. 3. pædag. c. 3. & D. Cypri. lib. de disciplina, & habitu virginum. Ratio verò ea est, quia nimius corporis cultus ad amorē indēquā libidinem prouocat: sic enim Iezabel illa impiissima ad Ichu in sui amore pertrahendum stibio oculos suos depinxit, caputque exornasse dicitur 4. Reg. 9. Est autem stibium, non ut plerique existimant, instrumentum, quo palpebrarum, & superciliorum pili componuntur, sed metalli genus, cuius praecipua vis est in dilatandis oculis eorumque fluxibus, & exulcerationibus inhiendis: sic enim accipitur Ezech. 23. *Ecce venerunt, quibus te lauasti, & circumlinisti stibio oculos tuos, & ornata es mundo muliebri.* Quantum verò detrimenti afferat, quantum quoque sit execrandus curiosus hic mulierum ornatus, docet potissimum ex citatis Patribus Tertull. lib. illo de cultu mulierum: ubi inter alia, *Habitus, inquit, femina duplicem speciem circumfert cultum, & ornatum: cultum dicimus, quem mundum muliebrem vocant: ornatum, quem immundum muliebrem conuenit dicere: ille in auro, & argento, gemmis, & vestibus deputatur: iste in cura capilli, & cunctis, & earum partium corporis, quae oculos trahunt, alteri ambitionis crinem incendimus, alteri prostitutionis.* Sicut

de

Et de frontibus Draconum gemmas erui, hoc quoque de eiv Christiana, vt de serpente culior fiat, sic calcabit Diaboli caput, dum de capite eius sermonebus suis, aut ipsi capiti ornamenta struit. Hæc ille, tam verò in vitis res est omninò execrabilis: vnde Leuit. 19. dicitur: Non in rotundum attendebis comam: quem locum quidam Hebræus eruditus (vt auctor est Turrianus noster in suis scholiis super li. 1. Apost. Constit. c. 32) dicebat sic ad verbum esse transferendum: Ne corrupas angulum capitis tui circum caput: rectos enim angulos, quos facit capillus promissus, is corrumpit, qui in eo facit circulos calamistris, ita vt iam duplex sit rotunditas, altera in capillo ipso calamistrato, altera in tonsione circum caput, ad quam solam respexit in sua translatione Hieron. Legendum est aduersus comatos istos caput 3. citatum ex libr. 1. Constit. Apost. Clem. Rom. In eisdem acerrimè inuehitur Clement. Alex. libro illo 3. Pagan. cap. 3. Purant, inquit, sicut serpens posse sentum capitis e ducere sed et si pilos callidè circumseribant, rugas tamen non effugient, sed neque mortem latebunt, etsi tempus per artem mentiantur. Deinde affert illud Paul. ad Eph. 4. R enouamini spiritu mentis vestra. Non dixit: Renouamini tunc, sed, spiritu mentis vestra.

Leuit. 19.
27.
Turrianus.

Clem. Rom.
Clem. Alex.

Eph. 4. 23.

IV.
Mulier carnis
symbolum

Tertio obseruandum scènam tum propter fragilitatem, tum propter petulantem, & pronam ad libidinem naturam carnis, & sensualitatis esse symbolum, quæ est communis Patrum doctrina, & vt multa alia breuitatis causa omittamus, hoc sensu non pauci interpretantur Dalidam illam, quæ Samsonem Philisthis tradidit: sic enim spiritus temerè se carni committens ab ea seducitur, & in Dæmonum venit potestatem. Septem crines ei abscinduntur, quia septè Spiritus sancti donis spoliatur: amissis crinibus exæcatur, & ad molendum ponitur, quia spiritus post amissam gratiam peccati cæcitate inuoluitur, & mundi curis, ac negotiis mancipatur, quod mysterium expendit D. Greg. lib. 7. Mor. cap. 13. Quod plerumque, inquit, prius oculus contemplationis amittitur, & post carnis desideria huius mundi laboribus animus subingatur, & dicitur Samson, qui postquam oculos perdidit: ad molam deputatus est: quia maligni spiritus postquam sensationum stimulis inuis aciem contemplationis effodiunt, foras in circuitu laborum mittunt, iuxta illud Psa. 11. In circuitu impij ambulat. Huius verò loci, vt hoc obiter dicamus, quo meliùs impiorum infelix status, conditioque intelligatur, multiplex est expositio. Prima Theodreti explicantis de persecutione iustorum, quam impij moluntur iusto circum ire, & obsidere conantes. Secunda Remigij. Ambulant in circuitu, quia nunquam intrabunt in illam felicitatem, seu octauam, pro qua hic Psalmus inscribitur, cum semper in miseria voluantur. Itaque significat Remig. Deum recta via quærendum esse, atque adeò impios, qui in circuitu ambulant, nunquam ad Deum peruenturos, quia nūquam ex suo rerum temporalium circulo egrediuntur, quæ eadem ferè est sententià Aug. Tertia Cardin. Caiet. In circuitu impij ambulat, id est, semper remoti à centro, qui est Deus, sicut qui semper incederet per circuli peripheriam, siue circumferentiam, nunquam ad centrum pertingeret. Quarta, & postrema esse potest. In circuitu impij ambulat, videlicet instar puerorum, qui in circuitu ambulantes torbantur, caduntque subito: sic enim impij circumuolantes circa temporalia continuò perturbantur, & in peccata se pessimè corruunt, interdum etiam Deo puniente subito moriuntur: quia in re Dæmonem imitantur, qui propterea, vt nonnulli aduertunt, læsio semper capite, & perturbatus incedit, quia in circuitu ambulat, iuxta illud Iob 1. Cur cuncti terra & perambulauit eam, & 1. Pet. 5. Circuitu quærens, quem deuoret.

D. Greg.

Psal. 11. 9.

Theodor.

Impij, cur in
circuitu
ambulantur.

Remigius.

Car. Caiet.

Iob 1. 7.
1. Pet. 5. 8.

V.
Hæretici omnes
ad libidinem
procliuēs.

Ex his iam perspicuum relinquitur, cur locusta capillos instar feminarum habueunt: sunt enim ferè omnes Hæretici ad libidinem procliuēs: quam ob causam hæretici sapè meretricis nomine censentur. Quanquam enim hæretici dicatur

meretricis, & fornicaria eo potissimum, quod legitimum fidei torum deserat, tamen eo etiam nomine censetur, quod cum morum licentia, & præcipue carnis illecebriis, ac libidine sic coniuncta. Vnde Ariana hæresim D. Augustinus sermone 200. de tempore comparat cum illa meretrice, quæ apud Salomonem 3. Reg. 3. 16 postulat, ut infans vnius medius scinderetur. Quid enim inquit, aliud est, Deum seu Christum dividere, quam dicere Filium minorem esse Patrem, sed altera meretrix, quæ typum gerebat Ecclesia, quod meretrix ante conversionem fuisse, infantem dividi non permittit. Dicit, inquit, illi infansem vnum, & nolite dividere, filius quidem meus est, sed melius apud illam migrat totus, modo apud me maneat maternus affectus. Atque hæc sic prima capillorum ratio. Secunda ratio est, instar fornicarum debiles sunt, & infirmi, & ad Ecclesiam detruendam viribus impares: quod sensu de illis dictum est. Pl. 63. sagitta parvulorum factæ sunt plaga eorum: quia sicut parvuli, in d. sicut mulieres non habent in brachiis robur, & fortitudinem ad sagittam fortiter iaculandam: vnde Ecclesia aduersus Hæreticos inuictum robur, firmitatemque elegantissimi similitudine expressit Regius vates Pl. 77. Edificavit sicut unicomum (aliis unicomis) sanctificum suum in terra. Quæ lo cum expendens Cyrill. Alex. in Esaiam docet, quemadmodum unicomis ceteris est animalibus formidandus: ita Sanctuarium Dei, id est, Ecclesiam horribile hostibus cornu erigere. Verum alia quoque est huius loci expositio, nullam videlicet hæresim, aut lectam Ecclesiam posse labefactare, eo quod ipsa sit veluti unicomis, qui vni habet expellendi venena, à nullaque proinde venenata re potest aliquid detrimenti accipere: in cuius rei typum Exod. 7. virga Moysis, vbi in terram proicitur, fit serpens, & deuorat Aegyptiorum serpentes, quemadmodum obseruauit D. Aug. serm. 86. de tempore. Serpens, inquit, præ sapientia ponitur, iuxta illud Matt. 10. Estote prudentes sicut serpentes. Ideo virga Moysis, id est, crux Christi, postquam proiecta in terram est, hoc est, ad esultitatem, & fidem hominum venit, conuersa est in sapientiam, & in tantam sapientiam, ut omnem Aegyptiorum, id est, huius mundi sapientiam deuoraret.

VI. Quod verò non solum ad Hæreticos, sed ad omnes in vniuersam Ecclesiam persecutores attinet, admirabilis sanè eius fortitudo describitur Amos 7. vbi iuxta translationem 7c. ita legitur: Ecce vir stabat super murum adamantinum, & in manu eius adamantem, & dixit Dominus ad me: Quid tu vides? Amos. & dixit: Adamantem. Ecce ego iungam, ait Dominus, adamantem in medium populi mei Israël: vbi cernis Ecclesiam sanctam esse murum adamantinum, hoc est, omnino insuperabile, & Christum ipsum Dominum appellari adamantem in manu Patris constitutum, ab eoque factum in Ecclesia, imò in orbem vniuersum, ut eius omnino munitam aduersus omnem suorum hostium potentiam declararet. Vnde apud Hierem. c. 50. dicitur contractus, & contritus esse malleus vniuersæ terræ, id est, Daemon, eiusque sectatores, siue Hæretici sint, siue Tyranni, quoniam murum Ecclesie adamantinum, adamantem inique Christum a cernis istis frangere cum conantur, ipsi potius ab adamantis vi indomabili, atque insuperabili conteruntur. Eadè fortitudo exprimitur Esai. 54. Et ecce ego sternam per ordinem lapides tuos, & fundabo te in sapphiris, & ponam iaspidem propugnacula tua. Quem locum D. Hieronymus de immobili Ecclesie firmitate intelligit, & merito: est enim sappirus gemma durissima: iaspis autem aduersus timores vim habet. Est ergo Ecclesia fundata in sapphiris, quia supra diuinam virtutem, & potentiam iacta habet fortissima fundamenta: propugnacula etiam murorum sunt ex iaspide, quia nihil sibi ab hostibus timet. Verum non est prætereunda eiusdem loci iuxta Septuag. translatio, quæ sic habet. Ecce ego preparo tibi carbunculum lapidem tuum.

In quem

D. Aug. 1. serm. 200.
3. Reg. 3. 16
Hæretici ad Ecclesiam detruendam viribus impares.
Psal. 63. 8.
Psal. 77. 60.
Cyrill. Alex.

Evol. 7.
D. Aug. 1.
Matt. 10. 16

VI.
Ecclesie fortitudo aduersus persecutores.
Amos. 7. 7.

Hierem. 50.

Esai. 54. 11.

D. Hieron.

Septuaginta Interp.

VII
Apoc

In quem locum Cyr. Alexandri docet per carbonculam Christum Dominum esse intelligendum, cuius similitudinis eam affert rationem. Quoniam, inquit, qui in Christum crediderit, non pudebit: id quod non caret difficultate, cum carbonculus sit gemma rubicunda, & ex ardentibus potissima, sed ea similitudo iuxta Cyrilli sententiam sic videtur accipienda. Fideles, cum sanguine Christi valde rubeant, quantumcumque iniuriis, & contumeliis afficiantur, non posse amplius rubore suffundi, ut confusionem praeseferant, quoniam per Christi imitationem omnem confusionis roborem induerunt: sicut is, qui maxime esset natura rubicundus, non posset amplius rubore suffundi, quemadmodum praedixit Esai. c. 28. Qui crediderit, non festinet. Quod exponentes Septuag. translulerunt. Qui crediderit in eum, non confundetur: quam translationem secutus est Petrus i. sua Canon. cap. 2. Itaque non festinare Hebraice est non confundi, sicut festinare confundi: solent enim ij, qui pudore afficiuntur, citò discedere, & festinare, & confusio eorum, pudorque appareat, quem idiotismum Hebraeum Lusitani nostri eodem sensu imitantur, currere pro pudescere Lusitanos.

Cyr. Alex.
Esai. 28. 16.
Septuag.
1. Pet. 2.
Idiotismus
Hebraicus,
& Lusitan.

Tertia ratio. Apparuerunt locusta foeminarum crinibus exornatae, quia haereticis nisi instar foeminae sese componat & comat, hoc est, doctrinam suam faceto aliquo veritatis colore illinat, nulla pulchritudinis speciem praeseferet, neque praetrepidatione egredi foras audebit: id quod eleganter exponit D. Bern. serm. 41. super Cant. super illa verba capitis i. Collum tuum sicut monilia. Solet, inquit, ornari collum monilibus non ipsi comparari, sed hoc illa faciant quibus, quia de proprio non inest decor: aliunde necesse est, ut mendicent, unde se speciosas mentiantur: nam sponsa collum ista in seipso formosum, & tam decenter quasi natura formatum est, ut extrinsecus non requirat ornamenta. Unde sponsus non dixit ab sponse collo pendere monilia, sed ipsum potius esse sicut monilia. Collum intellectus est: hoc igitur sponsae collum, id est, purus, & simplex intellectus cum nuda, & aperta veritate sacris decorus per se ipsum retineat, non indiget ornamento: Haereticorum vero intellectus non habet hunc in se puritatis, veritatisque nitorem: & ideo multam curam gerunt ipsum colorare, & siccare phaleris verborum, & versutis syllogismorum, ne si nudus appareat, falsi etiam appareat raptando. Haec Bern. Quarta, & postrema ratio est. Quoniam ferè omnes haeretici ad suas haereses atraendas foeminarum adminiculo, & ministerio vsi sunt: quam rationem fuse persequitur D. Hieron. ad Cosiphontem aduersus Pelagianos, ubi inter alia, Simon Magus, inquit, haeresim condidit Helena meretricis administratrix, Nicolaus Antiochenus choros duxit foemineos, Marcion Romam praemisit mulierem quae decipiendos sibi animas prepararet, Montanus immani spiritus predicator multas Ecclesias per Priscam, & Maximillam nobiles, & opulentas foeminas primum auro corruptit, deinde haeresi polluit: & multa alia in eam sententiam.

VII.
Haereticorum
doctrina veritatis siccitate colore illata.
D. Bern.
Cant. i. 11.

Foeminarum
adminiculo
vitiatur haereticus.
D. Hieron.

Voium Nazaræorum de Cesario nutrienda explicatur, & expeditur.

SECTIO XI.

Quoniam haecenus occasione locustarum habentium capillos mulierum, promissam in vitis instar foeminarum comam cum Ioanne reprehendimus, necessarium duximus explicare, quo mysterio Deus in lege veteri Nazaræis suis caesariem nutrire mandauerit, ne diuina per id tempus institutioni aduersati videamur. Sciendum est igitur Nazaræos idem esse, quod separatos, a radice Nazar, hoc est, separare) unde Nazir, id est, Nazaræus) quali distinctos à communi reliquorum hominum consuetudine, & vitenditatione, suis seque apud Hebraeos quasi religiosos, & speciali caeremonia, & voto Deo consecratos:

Nazaræus
idem est, ac
separatum.